

Sygn. akt III AUa 1546/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSA Janina Cieślikowska SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

we Wrocławiu

z dnia 8 września 2011 r. sygn. akt VIII U 894/10

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 września 2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 16 czerwca 2011 r. i przyznał wnioskodawcy R. P. prawo do emerytury od 27 maja 2010 r., uznając za pracę w warunkach szczególnych okresy: od 2 listopada 1977 r. do 22 czerwca 1987 r., od 31 października 1987 r. do 22 lipca 1989 r., od 1 grudnia 1989 r. do 31 grudnia 1989 r., od 2 stycznia 1990 r. do 14 czerwca 1997 r.

Rozstrzygnięcie to Sąd I instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawca, urodzony 13 września 1949 r., z zawodu kierowca, w dniu 27 maja 2010 r. złożył wniosek o przyznanie mu świadczenia emerytalnego.

Po zapoznaniu się z dołączoną do wniosku dokumentacją dotyczącą zatrudnienia wnioskodawcy organ rentowy odmówił przyznania świadczenia z uwagi na fakt nie udowodnienia 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Rozpoznając odwołanie wnioskodawcy Sąd przesłuchał w sprawie świadków, zasięgnął opinii biegłego sądowego z zakresu BHP, a także zapoznał się z nowymi dowodami przedstawionymi przez wnioskodawcę w sprawie.

Organ rentowy nie uznał jako pracy w warunkach szczególnych okresów:

- od 1 listopada 1977 r. do 31 grudnia 1989 r. w Państwowym Gospodarstwie Rolnym Zakładzie (...)w T.;
- od 2 stycznia 1990 r. do 14 czerwca 1997 r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Usługowym (...)w T..

Z zeznań wnioskodawcy oraz przesłuchanych w sprawie świadków wynika, że wykonywana przez niego praca na stanowisku kierowcy, była pracą spełniającą wymogi do zaliczenia jej jako pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Wnioskodawca pracował na pełen etat, co najmniej po 8 godzin dziennie, a świadczył pracę jako kierowca samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t.

W toku postępowania, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu bhp, na okoliczność ustalenia, czy wnioskodawca w spornych okresach, wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze z uwzględnieniem faktu urlopów bezpłatnych w 1987 i 1989 r.

W dniu 16 lutego 2011 r. biegły sądowy z zakresu bhp opracował opinię, w której stwierdził, iż analiza dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy daje podstawę do uznania, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy w okresach:

- 2.11.1977 r. - 22. 06.1987 r., 31.10.1987 r. - 22.07.1989 r., 1.12.1989 r. - 31.12.1989 r. w PGR w Zakładzie (...)w T. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego wymienione w wykazie A dziale VIII poz. 2 - prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.);
- 2.01.1990 r. - 14.06.1997 r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Usługowym (...)w T. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego wymienione w wykazie A dziale VIII poz. 2 - prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia.

Biegły uznał, że z akt osobowych wnioskodawcy jasno wynika, że w pierwszym przedsiębiorstwie powierzono mu np. w maju 1978 r. dodatkowo wynagrodzenie za mycie i sprzątanie samochodu OSINIBUS, a od 1 stycznia 1981 r. przyznano mu dodatek do wynagrodzenia za przyczepę. Powyższe dokumenty, a także zeznania świadków J. C. i M. R. oraz zapisy w ich aktach osobowych wyraźnie wskazują, że wnioskodawca wykonywał pracę jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. W drugim zakładzie pracy - w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Usługowym (...)w T. - wnioskodawca również wykonywał pracę jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony na terenie kraju i zagranicy. Wyraźnie to wynika z zeznań powołanych świadków - w tym Z. K., który był zastępcą dyrektora ds. technicznych i bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy. Przeprowadzona przez biegłego analiza całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, daje podstawę do stwierdzenia, że w spornych okresach - z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego, które jest wymienione w wykazie A dziale VIII poz. 2, stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia.

Organ rentowy złożył zastrzeżenia do powyższej opinii podnosząc, że w piśmie zakładu pracy oceniającym pracę powoda jest zapis "jest dobrym fachowcem jako kierowca i mechanik". Tym samym potwierdza to fakt, że

wnioskodawca pracował również jako mechanik a nadto dopiero w 1981 r. przyznano mu dodatek za przyczepę - we wcześniejszym okresie takiego zapisu nie ma. Odnośnie drugiego spornego okresu biegły wziął pod uwagę jedynie zeznania świadków, co w świetle obowiązujących przepisów nie daje podstaw do uznania spornego okresu jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

Opinią uzupełniającą z 20 czerwca 2011 r. biegły podtrzymał swoją wcześniejszą opinię podnosząc, że oparł ją na analizie całości materiału dowodowego przedstawionego mu przez Sąd - w tym na zeznaniach słuchanych świadków. Podał, że wszystkie dokumenty z akt osobowych powoda z PGR w Zakładzie (...)w T. jednoznacznie wskazują, że wnioskodawca był zatrudniony tylko na stanowisku kierowcy. Dokument, na jaki powołuje się organ rentowy nie jest opinią, a jedynie arkuszem oceny okresowej pracowników podpisanym przez zespół oceniający, który nie został zatwierdzony przez pracodawcę, a tym samym nie wywołuje żadnych skutków prawnych. Ponadto w dalszych częściach tej oceny są zapisy wskazujące, że wnioskodawca pracował jako kierowca. Praca "mechanika" jest wpisana w funkcję kierowcy - dotyczy to codziennej obsługi pojazdu i wykonywania w razie potrzeby, będąc w trasie, drobnych czynności naprawczych. Również zapis o dodatku z tytułu przyczepy nie stanowi okoliczności kwestionującej wykonywanie pracy kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony, gdyż takie samochody istnieją i bez przyczepy. Zapis z 1981 r. wskazuje jedynie, że pracodawca od 1 stycznia 1981 r. dodatkowo powierzył wnioskodawcy również pracę kierowcy samochodów członowych. Odnośnie drugiego okresu zatrudnienia biegły podniósł, że zeznania świadków również mogą stanowić dowód w sprawie. W niniejszej sprawie istotne są zeznania słuchanego dyrektora ds. technicznych, którego wiedza w kwestii zatrudnienia wnioskodawcy jest kompletna. Świadek ten zeznał, że z uwagi na charakter działalności pracodawcy, który zajmował się jedynie produkcją mebli i ich rozwożeniem po całej Europie – wnioskodawca nie mógł wykonywać pracy mechanika, gdyż zakład nie posiadał warsztatu, a zapis w świadectwie pracy dotyczył tylko faktu, że w trasie kierowcy musieli sami dokonywać drobnych napraw. W efekcie nie chodziło o pracę mechanika, ale codzienną obsługę pojazdu.

Mając za podstawę tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji, wskazując na przepisy art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie. Sąd ten wskazał, że całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym zeznania świadków, wnioskodawcy, dostępna dokumentacja, a przede wszystkim opinia biegłego potwierdzają fakt wykonywania przez R. P. stale i w pełnym wymiarze czasu pracę na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o masie powyżej 3,5 tony, wymienionej w wykazie A dziale VIII pod pozy. 2 załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy, wnosząc o jego zmianę i oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji. W uzasadnieniu apelujący zarzucił, że Sąd oparł swoje rozstrzygnięcie na opinii biegłego podczas, gdy zawarte w niej wnioski nie znajdują potwierdzenia w materiale dowodowym.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego wnioskodawca wniósł o jej oddalenie, bowiem w jego ocenie Sąd I instancji przeprowadził wnikliwe postępowanie dowodowe i na jego podstawie prawidłowo ustalił, że w spornym czasie pracował w warunkach szczególnych na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz autobusu powyżej 15 miejsc.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przeprowadził szczegółowe postępowanie dowodowe na podstawie którego dokonał prawidłowych ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, jak też zastosował właściwe przepisy prawne, które przytoczył i przeanalizował w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni przychylił się do powyższych ustaleń oraz dokonanej przez Sąd I instancji wykładni przepisów.

W sprawie nie było sporu co do tego, że wnioskodawca, mający ukończone 60 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, rozwiązał stosunek pracy i udowodnił ogólny staż pracy wynoszący 29 lat, 4 miesiące i 27 dni. Przedmiotem sporu była kwestia spełnienia przez R. P. warunku udowodnienia na dzień 1 stycznia 1999 r. 15-letniego stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy przyjął bowiem, że w tym względzie wnioskodawca udowodnił jedynie staż pracy wynoszący 9 miesięcy i nie uwzględnił do tego okresu zatrudnienia od 1 listopada 1977 r. do 31 grudnia 1989 r. w Zakładzie (...)w T. oraz okresu od 2 stycznia 1990 r. do 14 czerwca 1997 r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowym (...) w T..

Należy wskazać, że przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) pozwala mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. nabyć, po osiągnięciu wieku przewidzianego, m. in. w art. 32, prawo do emerytury, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym 65 lat oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2 omawianego art. 184 ustawy).

Wiek emerytalny pracowników wykonujących pracę w warunkach szczególnych określa wydane na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.). Przepis § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Rozporządzenie określa rodzaje prac wykonywanych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze w § 4 – 15 oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Jak słusznie wskazał Sąd Okręgowy w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia dowodowe zawarte w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń. Zauważyć należy, że w rozporządzeniu przewidziana została pewna hierarchia dowodów, którą sąd winien kierować się przy rozpoznawaniu sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności, przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia – świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia.

W sprawie R. P. przedstawił dwa świadectwa pracy, z których wynika, że w spornych okresach pracował na stanowiskach: kierowcy (Zakład (...)w T.) oraz kierowcy – mechanika (P.P.U. (...) w T.). W zgromadzonym materiale dowodowym znajduje się także umowa o pracę wnioskodawcy z dnia 2 listopada 1977 r. zawarta na czas nieokreślony,

której podpisanie było poprzedzone skierowaniem do pracy na stanowisku kierowcy oraz zaświadczenie lekarskie potwierdzające, że wnioskodawca może pracować w charakterze kierowcy. Dodatkowo w każdym znajdującym się w aktach sprawy angażu, pod imieniem i nazwiskiem wnioskodawcy, widnieje zapis „kierowca”. Jakkolwiek rzeczywiście brak jest dokumentu w postaci świadectwa wykonywania przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w spornych okresach, a nadto z ww. dokumentacji nie wynika wprost, by pracował on na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o masie całkowitej powyżej 3,5 tony, tak analiza dostępnej dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy w połączeniu z jednoznacznymi w tym względzie i korespondującymi ze sobą zeznaniami świadków oraz wyjaśnieniami samego R. P. uzasadnia uznanie, że w spornych okresach (z przerwami, w których to wnioskodawca korzystał z urlopów bezpłatnych) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał on prace wymienione w wykazie A załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w dziale VIII pod pozycją 2, czyli prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Należy podkreślić, że świadkowie zeznający w sprawie w sposób szczegółowy oraz kategoryczny wskazali, że R. P. pracował tylko i wyłącznie jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, a zajęcie to wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zeznania pracowników zatrudnionych w tym samym czasie, co wnioskodawca zarówno w Zakładzie (...), tj. głównej księgowej w osobie J. C. i M. R., który w tym samym czasie, co wnioskodawca wykonywał pracę na takim samym stanowisku pracy oraz w P.P.U. „H. Klik & Co”, tj. bezpośredniego przełożonego wnioskodawcy – Z. K. i J. R. – kierowcy samochodu ciężarowego są w pełni wiarygodne z uwagi na ich stanowczość oraz jednoznaczność, a dodatkowo potwierdzają one okoliczności wskazywane przez samego wnioskodawcę.

Zarzut organu rentowego odnoszący się do oparcia przez Sąd I instancji orzeczenia na opinii biegłego, którego wnioski zostały wywiedzione tylko i wyłącznie na zeznaniach świadków oraz samego wnioskodawcy, nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem Sąd I instancji jasno wskazał, że oparł się na zeznaniach wnioskodawcy, świadków, zgromadzonej w sprawie dokumentacji i przede wszystkim na opinii biegłego. To ostatnie podkreślenie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie świadczy o wydaniu rozstrzygnięcia wyłącznie w oparciu o sporządzoną w sprawie przez biegłego sądowego z zakresu bhp opinię. Sąd bowiem dokonał jej oceny, tak jak pozostałych zebranych w sprawie dowodów, a zatem według zasad określonych w art. 233 § 1 k.p.c.

Z tych względów, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca spełnił przesłankę posiadania szczególnego stażu ubezpieczeniowego w wymiarze co najmniej 15 lat, co uprawnia go do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury przy bezspornym spełnieniu pozostałych przesłanek do świadczenia - art. 100 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej.

Wobec tego apelacja organu rentowego podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

R.S.